

Csapatnév:.....

(Összesen elérhető pontszám 60 pont)

1. Egészítsétek ki a szövegeket!

A szőlőhegyek környékén fekvő földeket az 1850-es években kezdték kifarcellázni. Kőbánya fejlődése új lendületet vett ebben az időben. Miután .....1873...(évszám) Budapest megalakulásával a főváros ...X..... (sorszám) kerülete lett folyamatosan és rohamosan kezdett nőni a kerület lakosainak száma. 1869-ben kb...4353 (4-5.000)...-an laktak Kőbányán, ez a szám 1910-re 51034 (kb. 50.000).-re módosult.

A hihetetlen fejlődés rengeteg gonddal járt. A növekedés ellenére egész Budapesten a X. kerületben volt a legrosszabb az iskolai helyzet. Mindössze három iskola működött a kerületben, és csak a tankötelesek 56%-át írták be iskolába. A helyzet megoldására 1904-ben gimnáziumot alapítottak Kőbányán.....Szent László Gimnázium.....néven. Ennek az iskolának az épületét ..Lechner Ödön.. tervezte. A lakosok nagy része munkás volt, akik az újonnan ide települt gyárakban dolgoztak. Ekkor alakultak ki azok a nyomortanyák és bádogvárosok melyek egészen az 1960-as évekig rányomták bélyegüket a "munkás kerületre". A súlyos lakás problémákat a 70-es 80-as években állami lakásépítésekkel próbálták megoldani. Ekkor épültek azok a lakótelepek, melyek megoldották ugyan a lakáshiányt, de talán a mai szemlélőnek egy kissé csúfnak tűnnek. A lakótelepek közül a legnagyobb az.....Újhegyi....., mintegy .....17.000.....lakossal. **(8p)**

Az 1800-as évek derekától számos nagy gyár alakult Kőbányán. A Rákos- patak és a Kerepesi út találkozásánál állt hajdan .....Széchenyi István.....(személynév) malma. A XIX. század legelején alakult az első téglagyár a ...Drasche..... (név), ezt vette át 1868-ban a "Kőszénbánya s Téglagyár Társulat Pesten". A híres kőbányai sörgyárak alapjait az 1850-es években rakták le, ekkor kezdte meg működését a Perlmutter, a Barber és a Klusemann-féle serfőző. A Perlmutterből lett a későbbi ...Dréher..... gyár, a másiktól pedig az Első Magyar Részvény Serfőző. 1906-ban alapított ...Richter Gedeon...(név) híres gyógyszerész gyárat a Gyömrői úton, mely 40-év után ma ismét viselheti nevét. **(4p)**

2. Olvassátok el a 2016. évi Kőbánya kalendáriumban megjelent helytörténeti írás részletét, és válaszoljatok a következő kérdésekre!

Szerelem

Az ötvenes években sokan nemcsak azt nem tudták, miért csukták le, de azt sem, miért engedték ki. Déry Tibor tudta. A történelem nem igazolta ifjúsága hiteit és reményeit. A magyar munkásmozgalom valamikori „modern hangú fiatal költője” aláírta az írók és a művészek memorandumát, amely a Rákosi-féle művelődéspolitikát megváltoztatását követelte, ezért pártfegyelmi büntetést kapott. Ezt követően fokozódott kritikája sok mindennel kapcsolatban, amelyet addig fegyelemmel elfogadott. A múltjának ideáival szembe forduló Baumgarten- és Kossuth díjas író 1956 júniusában a Petőfi körüli sajtóvitában a pártvezetést bíráló felszólalása után kizárták a pártból.

Elbeszéléseiben, valamint szatirikus színdarabjaiban a történet és a képmutatást állította pellengérré, ironikus módon bírálta a diktatórikus rendszert, „Niki” című kisregényében és Szerelem című novellájában pedig a jogtiprásokat ítélte el, a törvénytelenések áldozatairól rajzolt plasztikus képet.

...

A forradalom idején az írószövetség forradalmi bizottságának tagja volt. A később mártírrá vált Nagy Imre oldalán állt. 1956/57 telén az új kormány ellen lépett föl, elutasította a kialakuló rendszert, a Budapesti Munkástanácsok ülésén, mint a Magyar Írók Szövetségének képviselője a szovjet megszállás elleni tiltakozó sztrájkra szólított fel. Segítette az üldözötteket. Az írószövetség ülésén éles támadást intézett azok ellen akik ellenforradalomnak nevezték a magyar népfelkelést. A forradalom melletti kiállásáért lefoglalták és a nagy íróper fővádlottjaként kilencévi börtönbüntetésre ítélték. Kőbányán a gyűjtőfogházban, valamint Márianosztrán és Vácott raboskodott.

Egyszer már „ült” Kőbányán. 1938-ban kéthónapos fogházbüntetést szabott ki rá a Kúria, ugyanis „az állami és társadalmi rend erőszakos felforgatására irányuló büntett”-ként értelmezték Gide „Visszatérés a Szovjetunióból” című munkájának a Cserépfalvi Könyvkiadó megbízásából történt lefordítását annak ellenére, hogy a könyv bírálta a Szovjetunióban uralkodó állapotokat. (Ugyanezt a könyvet ugyanabban az időben a fasiszta Olaszországban antikommunista műként szabadon forgalmazták, Franciaországban szerzőjét a sztálinisták támadták.). A magyar nyelvű kiadást három nappal a megjelenése után elkobozták, az ügyészség pedig eljárást kezdeményezett a fordító(!) ellen...Kőbányán a magánzárkában készült naplőfeljegyzései később „Emlékek a gyűjtőfogházból” címmel megjelentek.

Visszatérve korábbi fogva tartásának színhelyére újra írásba kezdett. A börtönben ceruzacsonkkal körmölte le „G.A úr X-ben” című a rendszer kritikáját adó negatív utópiáját, és „Bécs 1934” című drámáját. Déry Kőbányán az eredetileg fogházas elítéltek elhelyezésére szánt, kétemeletes, különálló épületbe a kisfogházba került, mely akkor már csak a politikai foglyok befogadására szolgált.

A foglyok semmit nem tudhattak arról, mi történik a külvilágban, beleértve saját családjukat is. Harminc sorra korlátozott levelet csak rendszertelenül kegyként kaphattak és írhattak. Déry, ha tehetett, feleségével és édesanyjával tartotta a kapcsolatot. A túlélés érdekében a már nagyon idős és betegeskedő, gyenge egészségű anyának – az író mindvégig visszavárá feleségével – azt hazudták, hogy fia egyik írásának amerikai filmforgatása miatt elutazott. Az anyának szóló levelek is ennek szellemében íródtak és természetesen a válaszok is ehhez a kitalált helyzethez igazodtak.

Hosszú ideig, egészen az édesanyja haláláig húzódott a „kegyes család”- és akkor felesége úgy érezte, hogy az író életét is menteni kell, tehát a dráma folytatódott, a börtönbe tovább mentek az „édesanya levelei”, míg végre öt hónappal később, egy engedélyezett beszélő előtti

levél lehetővé nem tette a kíméletesebb közlést. Ezt az alaphelyzetet tette világhírűvé a Makk Károly által rendezett film, a Szerelem.

Nemzetközi tiltakozásra, négyévnyi raboskodást követően, a „felszabadulás 15. évfordulója alkalmából” meghirdetett részleges politikai közkegyelem alkalmából egyéni amnesztiában részesült Déry Tibor és Háy Gyula...Szabadelvű helyezése után csak fordítóként dolgozhatott. Saját műveinek kinyomtatása jó ideig szóba sem jöhetett.

„Számadás című novellája az Új Írás 1962 szeptemberi számában jelent meg, feloldva a letiltását. A lapot órák alatt elkapkodták. A novella megjelenését jelentős alkudozás előzte meg. Az íróknak megüzenték a feltételeket: csak úgy kap újra nyilvánosságot, ha valamilyen írásában „leteszi a garast” az új rezsim mellett. Allítólag erre Déry írt egy novellát Garas községről. De az íróknak szüksége volt a nyilvánosságra és a politikának a konszolidáció igazolására. Végül az „az is velünk van aki nincs ellenünk” szellemében megszületett a nagy kompromisszum....

(Kőbányai Kalendárium 2016- Verbai Lajos)

Milyen műveket írt Kőbányán Déry Tibor? (3p)

Emlékek a gyűjtőfogházból, G.A úr X-ben, Bécs 1934,

Melyik műve született a Horthy korszakban? (1p)

.....**Emlékek a gyűjtőfogházból**.....

Milyen „bűnei” voltak Dérynek az 1956-os forradalomban? (Legalább hármat említsetek 3p)

A forradalom idején az írószövetség forradalmi bizottságának tagja volt.Nagy Imre oldalán állt.1956/57 telén az új kormány ellen lépett föl, elutasította a kialakuló rendszert,a szovjet megszállás elleni tiltakozó sztrájkra szólított fel. Segítette az üldözötteket. Az írószövetség ülésén éles támadást intézett azok ellen, akik ellenforradalomnak nevezték a magyar népfelkelést.

Hány évre ítélték és melyik évben szabadult Déry a kommunista rendszer börtönéből? (2p)

.....**9 évre ítélték és 1960-ban szabadult**.....

Milyen kegyes csalást alkalmazott az Déry és a felesége az író édesanyja egészségének megkímélése érdekében? (1p)

A túlélés érdekében a már nagyon idős és betegeskedő, gyenge egészségű anyának – az író mindvégig visszaváró feleségével – azt hazudták, hogy fia egyik írásának amerikai filmforgatása miatt elutazott. Az anyának szóló levelek is ennek szellemében íródtak és természetesen a válaszok is ehhez a kitalált helyzethez igazodtak.

Mit jelent az a kifejezés, hogy „leteszi a garast valami mellett”? Hogyan reagálta le azt Déry? (2p)

kiáll valami mellett, írt egy novellát Garas községről.

Mi volt az új rezsim neve, ami mellett „le kellett volna tenni a garast”?

...**Kádár rendszer**..... (1p)

3. Írjatok rövid ismertetőt (5 mondat) a képen látható építményről! (5p)

A Kőbányai Izraelita Hitközség megrendelésére készült keleties-szeccessiós stílusú zsinagóga és Hitközségi székház és lakóház. Schöntheil Richárd tervei alapján Sorg Antal építette (1909-1910), amely az eredeti funkciónak megfelelően 1966-ig működött. Ez a viszonylag hosszú idő - közel hatvan év - jelentősen hozzásegített ahhoz, hogy az épület majdnem eredeti állapotában fennmaradjon. A későbbi használók (Mezőgazdasági Múzeum, Nikex Külkereskedelmi Vállalat, Magyar Televízió) 1989-ig nem tekintették végleges telephelyüknek az épületegyüttest, ezért az állagmegóvácson kívül szerkezetileg nem nyúltak hozzá. A jelenlegi tulajdonos - Evangéliumi Pünkösdi Közösség Emberbarát alapítvány - az elmúlt 16 évben minden felújítás során figyelembe vette az épületegyüttes megőrizendő értékeit.

4. Kapcsoljátok össze a neveket a hozzájuk tartozó tisztségekkel! (8 pont)

Radványi Gábor

Kőbánya alpolgármestere FIDESZ

Révész Máriusz

Országgyűlési képviselő, (FIDESZ)

Kovács Ágnes

Olimpiai bajnok úszó, Kőbánya díszpolgára

Varnus Xavér

Orgonaművész, Kőbánya díszpolgára

Fehér Gyöngyi

Budapest 10. tankerület, igazgató

Hajdu Péter

**Kőbányai Diákok Sportegyesülete elnök
(Darazsak)**

Joós Tamás

Körösi Kőbányai Kulturális Központ, igazgató

Burány Sándor

Országgyűlési képviselő (MSZP)

5.A, Kit ábrázol a kép? .....**Dr. György István**.....

Hogyan kötődik Kőbányához?.....**Kőbánya polgármestere volt, illetve Országgyűlési képviselője**.....(2 pont)

B, Kit látunk a képen?.....**Dausz Gyula**.....

Hogyan kötődik Kőbányához?.....**Ő írta a Kőbánya története című könyvet**.....
(2 pont)

C, Kit látunk a képen?.....**Dr. Szabó Krisztián**.....

Hogyan kötődik Kőbányához?.....**A Kőbányai Önkormányzat Jegyzője**.....

(2 pont)

7. A térkép alapján jelöljétek be Kőbánya számokkal megjelölt területrészeit! (helyes bejelöléseként 1pont, összesen 5 pont)

1, Kúttó 2, Népliget 3, Óhegy 4, Ligettelkek 5, Újhegy

8. feladat

Kérdések a 2015-ös és 2016-os Kőbányai kalendáriumból. (10p)

1. A Kalendáriumban szó esik a Halászkert nevű étteremről! Ki alapította?

Halász János
Sipos Ferenc
Balogh Károly

2. Ki készítette a Szent László templom oltárképeit?

Roskovics Ignác
Lechner Ödön
Lyka Károly

3. Kőbányán 1869-ben bemutattak egy új harcászati eszközt! Mi volt ez?

Kosztka féle repülőgép
Kosztka féle taposóakna
Kosztka féle ismétlőpuska

4. Melyik kőbányai épületnek találhatjuk meg a mását az USA-ban?

A Szent László Plébániatemplomét
A kőbányai víztoronyét
A lóversenypálya lelátóját

5. Mi volt az Auguszta?

Mentővonat az első világháborúban

A korabeli kőbányai mozi beceneve

A Conti kápolna nagyharangja

6. Mi volt a Kőbányai Kaszinóban?

Mozi terem

Tekepálya

Rulett asztal

7. Mi a selyemhernyók eledele?

Az eperfa levele

A gyártás során megmaradt sörélesztő

Egymást falják fel

8. Batthyány Lajost kivégzése után titokban Kőbányán, jeltelen sírban akarták eltemetni, azonban mégis a ferencesek templomában helyezték végső nyugalomra. Ki akadályozta meg a jeltelen temetkezést?

Haynau

A temetéssel megbízott plébános

A járványtemető igazgatója

9. Ki volt Asbóth József, és mi köti Kőbányához?

Repülőmérnök, Kőbányán gyárat alapított

Repülőmérnök, Kőbányán a felügyelete alatt zajlottak a gyakorlórepülések

Az első helikopter (amelyik még csak felemelkedni tudott) tervezője és megalkotója

10. Az utolsó magyarországi koronázás 1916-ban IV. Károly személyéhez kötődik. A hagyomány szerint a király lovával felvágatott a királydombra, majd a négy égtáj felé suhintott kardjával. Miután megtartották a szertartást mi lett a királydombbal?

A földet elterítették a mai Roosevelttéren, a koronázás helyszínén.

A földet visszaadták az ország településeinek, akik hozzájárultak a királydombhoz saját földjeikből

A földet a Népligetbe szállították